

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/177/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200337
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200337.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci žalobcu Piotra Seweryna Zieliňského - GreenAdvice, so sídlom Karpatská 754/7, Svidník, právne zastúpeného JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, za účasti A. S. J., bytom R. XX/XX, J., N. republika, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 54633-2/2013-BA zo dňa 18. decembra 2013, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2015, č.k. 5S/21/2014-30, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2015, č.k. 5S/21/2014-30, p o t v r d z u j e.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom z 21. januára 2015 č.k. 5S/21/2014-30 Krajský súd v Prešove zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 18. decembra 2013 číslo: 54633-2/2013-BA. Náhradu trov konania súd účastníkom nepriznal.

Rozhodnutím z 18. decembra 2013 č. 54633-2/2013-BA žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice z 09. septembra 2013 č. 90709-1/2013-KEM, ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol, že pánovi A. S. J., nar. XX. O.XXX nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi žalobcu od 01. júla 2011 podľa slovenskej legislatívy.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že žalobca v žalobe okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí netvrdí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Podľa názoru krajského súdu nedodržanie procesných lehôt na vydanie rozhodnutí nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí. Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na

zákonnosť napadnutého rozhodnutia a zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Z obsahu žaloby bolo podľa názoru krajského súdu evidentné, že žalobca nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv ako účastníka konania, ale porušenie práv zamestnancov. Za nedôvodnú považoval krajský súd námietku, že žalovaná ako aj organizačné zložky sociálnej poisťovne neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania. Podľa ustanovenia § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy. Tretia časť zákona o sociálnom poistení súčasne v § 195 ods. 1 až 3 upravuje, že organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady. Z § 196 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyplýva jednoznačne široká definícia dôkazu, a teda zákon nevyklučuje, aby sociálna poisťovňa v rámci dokazovania vykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci a na základe takto zisteného stavu vo veci rozhodla. Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu, že bola porušená zásada dvojinstančnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je podľa jeho názoru nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňového rozhodnutia, pričom je známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutie žalovanej je len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené. Rozhodnutia správnych orgánov považoval krajský súd za vydané v súlade s § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, lebo v odôvodneniach rozhodnutí správne orgány uviedli, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami boli vedené pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovali. K ostatným námietkam žalobcu o prejudikovaní rozhodnutí v oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite krajský súd konštatoval, že žalobca v žalobách nenamietal porušenie konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval, ani subjektívne práva žalobcu, ktoré mali byť porušené. Žalobu preto krajský súd ako nedôvodnú zamietol.

Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včasným odvolaním. Navrhol rozsudok zmeniť, rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov zrušiť a žalobcovi priznať vyčíslenú náhradu trov konania. Mal za to, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam dotýkajúcim sa zákonosti napadnutého rozhodnutia žalovanej a jej pobočky ako aj postupu im predchádzajúceho a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca tvrdil, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky došlo k porušeniu viacerých jeho subjektívnych práv, konkrétne práva na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy (good administration), právo na dodržiavanie základných zásad správneho konania a porušenie subjektívneho práva vlastníť majetok, práva na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou. Namietal, že v dôsledku vydaných rozhodnutí má značné ťažkosti s udržaním doterajších zamestnancov a náborm nových, pretože ich príslušné organizácie odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho a zdravotného poistenia na území Slovenskej republiky. V dôsledku toho sa dostáva do bezvýchodiskovej situácie, v ktorej pri znižujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky s obchodnými partnermi, čím o nich prichádza, prichádza o zisk zo zákaziek a hrozia mu aj sankcie za nepochtenie dojednaných zmlúv a súdne spory. Rozhodnutie žalovanej označil za nepreskúmateľné a arbitrárne. Nesúhlasil s argumentáciou prvostupňového súdu o tom, že zo žaloby nevyplýva žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Už aj len porušenie základných zásad správneho konania, ako v tomto prípade, je porušením subjektívnych práv žalobcu ako účastníka správneho konania. Namietal tiež, že nemal možnosť vyjadriť sa k argumentom súvisiacim s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania zamestnávateľa, nakoľko po prvýkrát boli spomenuté až v druhostupňovom rozhodnutí žalovanej. Opakovane poukázal na list žalovanej - oznámenie, týkajúce sa spoločností, ktoré na území Slovenskej republiky vykonávajú činnosť ako tzv. schránkové firmy zo dňa 25.07.2013, v ktorom žalovaná informuje príslušný poľský orgán sociálneho zabezpečenia (ZUS, Department Ubezpieczen i Sladek) o tom, že zamestnanci žalobcu a ďalších vybraných zamestnávateľov

nepodliehajú slovenským právnym predpisom a o tom, že v prípade podania odvolania zo strany žalobcu a ďalších zamestnávateľov tieto zamietne a potvrdí rozhodnutia svojich organizačných zložiek, čím podľa jeho názoru došlo k neprípustnému prejudikovaniu rozhodnutia v odvolacom konaní. Trval na tom, že do kompetencie žalovanej nepatrí kompetencia na uskutočnenie kontroly a namietal aj spôsob jej vykonania. Žalobca namietal, že nie je jeho povinnosťou preukazovať, aký právny predpis žalovaná porušila, ale žalovaná ako správny orgán je povinná uviesť relevantné právne ustanovenia, podľa ktorých v konkrétnej veci rozhodla. Z preberania a distribúcie letákov má žalobca vyhotovené fotografické záznamy, roznášanie letákov kontrolujú iní zamestnanci a zamestnancom sa vedú dochádzkové listy, čo podľa jeho názoru jednoznačne preukazuje reálny výkon činnosti na území Slovenskej republiky. Má za to, že rozhodujúcim by bolo vyžiadanie si stanoviska daňového úradu, nakoľko žalobca je subjektom registrovaným na DPH a pravidelne daňovému úradu odovzdáva štvrťročné súhrnné výkazy a každý rok podáva aj daňové priznanie na daň z príjmu, z ktorých vyplýva rozsah a obsah činnosti žalobcu. V súvislosti s preukázaním uvedených skutočností poukázal žalobca tiež na skutočnosť, že predložil tzv. reporty (správy) dochádzky jednotlivých zamestnancov do práce. Ďalej namieta, že došlo k neprípustnej retroaktivite v rozhodnutiach žalovanej. V predchádzajúcich rokoch vykonala organizačná zložka žalovanej ako aj inšpektorát práce u žalobcu kontrolu a neboli zistené žiadne nedostatky - ani čo sa týka reálneho výkonu práce zamestnancov, ani čo sa týka skutočného miesta podnikania v Slovenskej republike. Kontrola vykonaná v marci 2013 už zistila závažné nedostatky odôvodňujúce retroaktívne rozhodnutie o zániku sociálneho poistenia zamestnancov. Aj podľa „praktickej príručky“ prípadné zistenia zakladajúce zmenu uplatniteľnej legislatívy sa aplikujú až od momentu zistenia, nie spätne.

Žalovaná sa vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu pridržovala svojich predchádzajúcich vyjadrení a uviedla, že vykonáva kontroly reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike, a ktorých zamestnávateľ má sídlo na území SR, na základe podnetu ZUS Váršava a z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho počtu registrovaných „poľských zamestnávateľov“ vzbudzujúceho podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotného poistenia. Ide o zamestnávateľov, ktorí prihlásili na povinné sociálne poistenie zamestnancov v pracovnoprávnom vzťahu, ktorých príjem sa pohyboval v rozpätí od 25,00 do 50,00 eur mesačne a pracovná činnosť v rozsahu 4 až 10 hodín mesačne. Len v tých prípadoch, kde sa nepreukáže reálny výkon činnosti dotknutého zamestnanca na základe špecifických kritérií, rozhoduje Sociálna poisťovňa o tom, že zamestnancovi nevzniklo, resp. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. V prípade, ak už bol vystavený formulár E 101 SK/PD A1, títo zamestnanci podliehajú slovenskej legislatíve až do dňa platnosti formulárov a po ukončení ich platnosti Sociálna poisťovňa rozhoduje o zániku sociálneho poistenia dňom, ktorým platnosť formulára skončila. Uviedla, že ako inštitúcia príslušná na určenie uplatniteľnej legislatívy zodpovedá za správnosť údajov uvedených vo formulári E 101/PD A1, a je povinná kedykoľvek zvážiť, na základe relevantných skutočností, oprávnenosť vydania týchto formulárov, resp. či ich vydané bolo v súlade s právom. K ďalším námietkam žalobcu uviedla, že Sociálna poisťovňa svojím rozhodnutím nezasahuje do jeho majetkových práv, pretože nerozhoduje o jeho odvodovej povinnosti, ale o nevzniku, resp. zániku sociálneho poistenia jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy, čo má za následok, že za týchto zamestnancov nebol povinný platiť poistné na sociálne poistenie. Preto žalobca nie je rozhodnutím Sociálnej poisťovne dotknutý na svojich majetkových právach. Na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovať podnikanie, napr. pracovnými zmluvami, obchodnými zmluvami, mesačnými dochádzkami zamestnancov. Sociálna poisťovňa pri posudzovaní reálneho výkonu činnosti vychádza napr. aj z dohodnutých mzdových podmienok. V tejto súvislosti poukázala na to, že počet hodín, ktoré majú zamestnanci za mesiac odrobiť a k tomu prislúchajúca mzda za vykonanú prácu, vzbudzujú odôvodnené pochybnosti o rentabilnosti. Ako inštitúcia zodpovedná za riadne uplatňovanie koordinačných nariadení je žalovaná toho názoru, že pri posudzovaní žiadostí je povinná skúmať aj charakter činnosti danej spoločnosti, pretože ak ide o čisto prevádzkovú činnosť spoločnosti, nie sú splnené podmienky uvedené v hlave II základného nariadenia. Keďže daňové úrady neurčujú uplatniteľnú legislatívu, stanovisko daňového úradu v tomto smere by bolo právne irelevantné. K námietke žalobcu, ktorou poukázal na rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. 8519-5/2012-BA zo dňa 28. júna 2012, uviedla, že ide o jediné rozhodnutie v skutkovo a právne obdobnej veci, ktorým bolo zrušené

rozhodnutie prvostupňového orgánu. Žalovaná svoj právny názor prehodnotila a následne vo všetkých ostatných obdobných prípadoch postupovala tak, že rozhodnutia prvostupňových orgánov, na základe ktorých účastníkom konania nevzniklo, resp. zaniklo sociálne poistenie podľa slovenskej legislatívy, potvrdila.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S. s. p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S. s. p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 O. s. p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Z obsahu žaloby jednoznačne vyplýva, že žalobca nenamietal porušenie vlastných subjektívnych práv, ale porušenie práv svojich zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60 dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí, žiadne porušenie svojich subjektívnych práv netvrdil. Samotné nedodržanie procesných lehôt pri vydaní napadnutých rozhodnutí nemá za následok ich nezákonnosť, keďže prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca priaznivejšie rozhodnutie vo veci nedosiahol. Záver krajského súdu, že nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby pre absenciu atribútu ukrátenia na právach, sú preto správne. V tomto kontexte odvolací súd odkazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 228/2011-9 zo dňa 02.06.2011, podľa ktorého: „ Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.“

Vzhľadom na vyššie uvedené nebolo možné zohľadniť námietku žalobcu, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky došlo k porušeniu viacerých jeho subjektívnych práv, keď vo vzťahu k porušeniu práva na zákonné administratívne konanie, práva na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, práva na dodržiavanie základných zásad správneho konania ani nešpecifikoval, konkrétne v čom toto porušenie podľa jeho názoru spočívalo. Všeobecné tvrdenia žalobcu, že došlo aj k porušeniu jeho práva vlastníť majetok, práva podnikat' za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a práva na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou, keď v dôsledku vydaných rozhodnutí má značné ťažkosti s udrжанím doterajších zamestnancov a náborm nových zamestnancov, v dôsledku čoho sa dostáva do bezvýhodiskovej situácie, lebo pri znižujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky dohodnuté s obchodnými partnermi, čím o nich prichádza, prichádza o zisk zo zákaziek a hrozia mu aj sankcie za neplnenie dojednaných zmlúv a súdne spory, odvolací súd za relevantné nepovažoval, nakoľko žalobca argumentoval len okolnosťami vo vzťahu k uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú výlučne poľskej štátnej príslušnosti a ktorí odmietajú na území SR pracovať z dôvodu, že ich príslušné verejnoprávne organizácie odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho a

zdravotného poistenia na území SR. Na uvedené argumenty nebolo možné prihliadnuť aj z dôvodu, že tieto nenamietal riadne a včas v žalobe ale až v odvolacom konaní (§ 250j O.s.p.).

Záveru krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou sú správne. Pokiaľ žalobu zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale práv príbratého účastníka - žalobcovho zamestnanca. Odvolací súd preto v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozhodnutie krajského súdu.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, že ich náhradu žalobcovi nepriznal, nakoľko v konaní úspešný nebol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.